USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudkyně Michaely Bejčkové a soudců Josefa Baxy (soudce zpravodaj), Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka a Ivo Pospíšila v právní věci navrhovatelky: **H. B.**, a účastníků řízení: **1) Státní volební komise**, sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, **2) Mgr. Andrea Babišová, MBA**, **3) Ing. Josef Bělica, MBA**, **4) Ing. Jiří Carbol**, **5) Ing. Stanislav Fridrich**, **6) Mgr. Bc. Pavla Golasowská, DiS.**, **7) PhDr. Igor Hendrych, Ph.D.**, **8) Bc. Jakub Janda**, **9) Ing. Aleš Juchelka**, **10) Petr Letocha**, **11) Mgr. Lubomír Metnar**, **12) Bc. Jiří Navrátil, MBA**, **13) MUDr. Zdenka Němečková Crkvenjaš, MBA**, **14) Tomio Okamura**, **15) Ing. Zuzana Ožanová**, **16) PhDr. Michael Rataj, Ph.D.**, **17) Michal Ratiborský**, **18) MUDr. Jan Síla**, **19) Mgr. Karel Sládeček**, **20) Ing. Zbyněk Stanjura**, **21) Ing. Jiří Strýček**, **22) Mgr. Michaela Šebelová** a **23) prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc.**, o návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidátů zvolených v Moravskoslezském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 8. a 9. 10. 2021,

takto:

I. Návrh **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Volební stížnost

[1] Návrhem došlým soudu dne 19. 10. 2021 a doplněným k výzvě soudu dne 25. 10. 2021 se navrhovatelka domáhá, aby soud rozhodl o neplatnosti volby kandidátů uvedených v záhlaví tohoto usnesení zvolených v Moravskoslezském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu konaných ve dnech 8. a 9. 10. 2021.

[2] Namítá, že Česká televize neposkytla stejný časový prostor v hlavním vysílacím čase všem 22 kandidujícím politickým stranám a hnutím, čímž se dopustila nepřípustné cenzury a hrubě ovlivnila výsledek voleb.

[3] V doplnění svého návrhu uvedla, že vítězné koalice SPOLU a PIRSTAN nemohou vytvořit poslanecký klub, neboť by to bylo v rozporu s jednacím řádem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Podle § 87 odst. 1 volebního zákona platí, že *podáním návrhu na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen, a každá politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejíž kandidátní listina ve volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována, (dále jen "navrhovatel"). Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.*

[5] Soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny podmínky pro věcné projednání návrhu. Návrh byl podán včas. Navrhovatelka se jím domáhá vyslovení neplatnosti volby kandidátů v Moravskoslezském kraji, ve kterém má přihlášený trvalý pobyt (je tedy zapsána ve stálém seznamu voličů ve volebním okrsku náležejícím do tohoto volebního kraje). Je z něj seznatelné, v čem spatřuje porušení volebního zákona, neplatnost volby kterých kandidátů navrhuje a jakého rozhodnutí se po soudu domáhá. Nejvyšší správní soud jej proto věcně posoudil. Dospěl však k závěru, že není důvodný.

[6] Z obsahu návrhu je zřejmé, že důvody, pro které navrhovatelka navrhuje vyslovení neplatnosti volby kandidátů v Moravskoslezském kraji, se netýkají průběhu voleb v dotčeném volebním kraji, nýbrž se dotýkají voleb jako takových, a to v celostátním měřítku. Soud se proto dále soustředil na to, zda se v případě návrhu na vyslovení neplatnosti volby konkrétních kandidátů může zabývat důvody, které se vztahují k volbám jako celku.

[7] Nejvyšší správní soud se výkladem § 87 odst. 1 volebního zákona zabýval již v usnesení ze dne 26. 6. 2006, čj. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS. Ze závěrů z něj vyplývajících proto soud vycházel i v nyní projednávané věci, neboť neshledal důvod, aby se od nich odchýlil.

[8] Podle § 87 odst. 1 volebního zákona je možné podat v případě voleb do Poslanecké sněmovny (na rozdíl od senátních nebo prezidentských voleb) výhradně návrh na neplatnost volby kandidáta (či více kandidátů), nikoliv celých voleb (shodně tomu je u voleb do Evropského parlamentu). Může tak být napadena volba jediného kandidáta např. z důvodu jeho individuálního excesu ve volebním procesu (např. o sobě uváděl nepravdivé informace) anebo proto, že v jeho případě došlo k pochybením při sčítání a vyhodnocování odevzdaných hlasů (např. nebyly zohledněny preferenční hlasy, došlo k matematické chybě při sčítání apod.). Lze si nicméně představit i případy, kdy bude namítáno porušení volebního zákona v takové intenzitě a rozsahu, že to mohlo ovlivnit volbu vícero (nebo dokonce všech) kandidátů.

[9] Volební zákon přiznává právo aktivní legitimace k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta každému občanovi zapsanému do stálého seznamu „*ve volebním okrsku, kde byl poslanec volen*“, a každé politické straně nebo koalici, jejíž kandidátní listina „*ve*

volebním kraji byla pro volby do Poslanecké sněmovny zaregistrována“. Občan proto může návrh podat jen ve vztahu ke kandidátům, zvoleným ve volebním kraji tam, kde mohl vykonat svoje aktivní volební právo. Naopak politická strana je aktivně legitimována k podání návrhu vůči všem kandidátům, zvoleným v krajích, kde také kandidovala, což může v konečném důsledku znamenat zpochybnění i všech zvolených kandidátů v celé republice. U jednotlivého občana vystupuje do popředí ochrana jeho aktivního volebního práva. Z povahy věci je tak nezbytné, aby argumentace těchto návrhů směřovala proti konkrétním protizákonnostem souvisejícím s uplatněním tohoto práva, přičemž ke zpochybnění výsledku volby může dojít právě z tohoto důvodu jen tam, kde je občan zapsán ve stálém seznamu, anebo kde reálně toto právo uplatnil.

[10] V nyní projednávané věci navrhovatelka napadá neplatnost volby všech kandidátů zvolených v Moravskoslezském kraji, ve kterém je zapsána do stálého seznamu voličů. Návrh je proto přípustný, že se jím navrhovatelka nedomáhá neplatnosti celých voleb (tím se nyní projednávaná věc odlišuje od obsahově obdobných návrhů týkajících se předchozích voleb do Poslanecké sněmovny, které Nejvyšší správní soud odmítl např. usneseními ze dne 14. 11. 2017, čj. Vol 51/2017-35, nebo ze dne 16. 11. 2017, čj. Vol 61/2017-16), ale navrhuje pouze neplatnost volby kandidátů zvolených v kraji, kde byla oprávněna vykonat své aktivní volební právo. Takový návrh učinit může. Jak však již soud uvedl v bodě [6] tohoto usnesení, důvody návrhu se týkají voleb jako celku.

[11] Obdobnou situací se již zabýval Nejvyšší správní soud ve výše zmíněném usnesení čj. Vol 5/2006-46. Zdůraznil, že v takovém případě vzniká nepoměr mezi procesním prostředkem občana (§ 87 odst. 1 volebního zákona), pakliže se podstata tvrzených důvodů neplatnosti volby daných kandidátů dotýká voleb na celostátní úrovni, a mezi možnými limity pro rozhodování soudu o tomto prostředku. S možností vypsání nových voleb do Poslanecké sněmovny pouze v jednom volebním kraji (resp. v několika krajích) v důsledku rozhodnutí soudu o neplatnosti volby všech zde zvolených poslanců (včetně případných náhradníků) totiž právní řád nepočítá a zavedení této možnosti by znamenalo mj. zásadní redefinici celého volebního systému. Takovéto rozhodnutí soudu proto za stávající zákonné úpravy pojmově nepřipadá v úvahu. Důvodnost návrhu lze proto zvažovat pouze ve vztahu ke konkrétním kandidátům.

[12] Jestliže však občan požaduje rozhodnout o neplatnosti volby konkrétních kandidátů z důvodů týkajících se voleb jako celku (např. nekorektní volební kampaně na celostátní úrovni), pak by v případě vyhovění návrhu nebyla uspokojivým řešením výměna daných kandidátů za osoby jiné, kandidující za stejnou politickou stranu, neboť důvod neplatnosti jejich volby by se vztahoval i na tyto náhradníky. Návrh na neplatnost volby kandidáta podaný občanem podle § 87 odst. 1 volebního zákona proto může být soudem shledán důvodným pouze tehdy, pokud soud zjistí porušení volebního zákona, které hrubě ovlivnilo výsledek jeho volby, a zároveň se jedná o porušení řešitelné buď v rámci krajské kandidátní listiny jedné politické strany (tzn. např. jeden z kandidátů protizákonným způsobem poškodil jiné kandidáty na téže kandidátní listině natolik zásadním způsobem, že je namístě prohlásit jeho volbu za neplatnou a na jeho místo nastupuje v pořadí první nezvolený náhradník) anebo i napříč stranami, to však pouze tehdy, pokud se bude jednat o zásadní protizákonnost zjištěnou při hlasování a zjišťování

volebních výsledků (např. byly chybně vyhodnoceny či sečteny hlasovací lístky, přičemž při jejich správném posouzení by mandát připadl odlišné straně).

[13] V případě občanem namítaných důvodů týkajících se voleb jako celku soud zásadně nemá prostor pro případné vyhovění návrhu, jelikož nedisponuje procesním nástrojem pro řešení této situace. Pouze v případě návrhu politické strany, hnutí nebo koalice, které kandidovaly ve všech volebních krajích, by soud mohl v konečném důsledku zpochybnit volbu i všech zvolených kandidátů v celé republice, a proto se může zabývat i důvody majícími celostátní charakter.

[14] Navrhovatelka je v nyní projednávané věci k podání návrhu aktivně legitimována jako občan. Jako důvod nezákonnosti volby kandidátů v Moravskoslezském kraji namítá neobjektivnost médií a manipulaci voleb médii. Namítá tedy jako důvod nezákonnosti volby těchto kandidátů skutečnost, která se vztahuje k volbám na celostátní úrovni, nikoliv pouze k volebnímu kraji, v jehož volebním okrsku je zapsána ve stálém seznamu voličů. Tato skutečnost však s ohledem na vymezení soudního přezkumu voleb v § 87 odst. 1 volebního zákona důvodem k vyslovení neplatnosti volby kandidátů být nemůže. I pokud by totiž byla shledána důvodnou, nemohla by být napravena výrokem soudu o neplatnosti volby konkrétních kandidátů v Moravskoslezském kraji, nýbrž by se nutně musela promítnout do posuzování vlivu těchto nezákonností na celostátní výsledek voleb. Vzhledem k tomu je zcela nadbytečné, aby se tvrzenou nezákonností soud zabýval. Stejně tak je irelevantní námitky směřující proti koalicím, neb je jimi sledována neplatnost voleb jako celku.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud dospěl z výše uvedených důvodů k závěru, že návrh na vyslovení neplatnosti volby kandidátů zvolených v Moravskoslezském kraji ve volbách do Poslanecké sněmovny není důvodný, a proto jej zamítl.

[16] O nákladech řízení soud rozhodl podle § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2021

Tomáš Langášek
předseda senátu